

EN XERRIM

SETMANARI BILIGUE, SATIRIC Y DE BON HUMO

PRECIOS DE SUSCRIPCION

Provincias: Un trimestre . 0.75 pts.
Extranjero: Un año . . . 6.00

— Pago por anticipado —

Correspondencia y Administración
Luna, 27.—SÓLLER (Mallorca)

No se devuelven los originales

CARTA UBERTA

A n'en Jusep Calatayud Jofre, Sóller

Estimadíssim amic: Amb molt de retràs ha arribat a las meuas mans el número 64 d'aquest setmanari al qual conté un article firmat teu y per titol el meu nom.

El mencionat article es un verdaté retrato de lo qu'era y li has anyadit lo que som. Efectivament, el meu passat deixa algo que desitja era dolent dins la bonitat o era bó dins la maldat. Jove, el cap plé de grins y tenyent mes o menos capacitat p'ets trabays intellectuals vaitx comensá odiant el trabay de brassos, sense pensá que del trab y surt el profit, y me vaitx afarrá a la ploma, pero aixi com de la ploma domés en sortian algún que altre xiste, mes o menos xistós, o alguna sátira mes o menos ofensiva y may, però may, en vá sorti cap racció de sopas que fos comestible, me vaitx veure obligat per poré acallá el meu estómac, que varias vegades per día me deya. tenc gana, me vaitx veure obligat a fé més equilibris qu'en Robledillo y me vaitx veure obligat a fé alguns paperillos que jo meteix los feya y jo meteix los recriminava. Vaitx comensá a essé dolent per necessitat. Creguent en proteccions, que may arribaren, més de dues vegades vaitx servi d arma per venjansas politicas, mes de dues vegades vaitx essé jugueta de rencós particulás, y més de MIL vegades vaitx essé despreciat y rosségat per dins el fanc social per aquells mateixos que, per obligació, havian d'essé defensós y protectós meus.

Comprenguent qu'alló de una má protectora eran paraulas y domés paraulas quin camí havia de prenda? ¿havia d'acaba de redolá tot el precipici? ¿havia de segu fent paperillos que jo meteix les feya y jo meteix los recreminava?

No y mil vegades no; vaitx comprende que l'única salvació possible era té lo que vaitx fé: foji d'aquesta roqueta estimada, deixá la famili y els pocs amics verdatés y desinteressats que tenia y anarmen a una nació estrangera a sofrí una cruel penitenci per esborrá un passat equivocát, a redimirme, a fermé un homo.

Aixó es el meu passat.

¿Quin es el meu present? ¿Que som ara? Un victim del trabay, un homo vey dins la juventut, un penitent que viuria content y alegre si no tengués a totas las horas el recort, l'anyoransa d'aquesta roqueta de la calma que me va veure creixe . . .

URBANO ROSSELLÓ SERRA

France 8 de Septiembre de 1918

DESDE CIUTAT

Filosofias des témps

Cuan Deu, en gesto importú, posá ets homos a sa terra, fentmós a tots tururú, no pensá qu'hey hagués guerra dins es sigle vint y ú.

Tot a s'homo heu entregá, frutes de planes y comes, mes devia aná de bromes, que avuy no queden ni pomes a n'el mon per regalá.

Mós cedí hasta y tot es bou, qu'es bafut de bona rassa y que te una carn que cou pero ni hasta es qui va plassa pot dí avuy: ¡M'han dat es brou!

Mós va reperti sa terra per alló de fécabals y es pobre fa be si xerra. ¡Si necessita una gerra li fan paga dos reals!

Tot en el mon son embuis per ciutat y pajesía y, per mes que fassau truis nostro pa de cada día molts no el veuen en quatre uis.

S'humanidat fá renou, emperó tot es de bades y qui necesita un ou o s'ha d'amolla d'un sou o heu ha de fé a bufatades.

Aquell que viu alabat y no va de cerimonis mo amb'oló de santidat pués veu sants y veu dimonis de pura debilitat.

Dijunis y penitencis n'hem fetas amb un témps breu y entre sas mil inclemencis mes que per temor a Deu per falta de subsistencis.

Era es menjá es nostro anhel mes a nes quatre anys de guerra sa cosa ja no te vel. Sa fam devallá a sa terra y es bacallá pujá al cel.

Es blat sa veu entre brumes y l'embarquen per ponent y per consol de sa gent no porem dí: ¿Que l'ensumés a nes pá blau y calent!

¿Com sa cosa pot aná y com no hem de quedá xorchs de s'idea d'engreixá, si hasta ses figures des porcs avuy son per embércat?

S'unich vici consentit era fumá amb alegría qualque puret sech o homit però tots avuy en día ja sols mos xupám es dit.

Sols mos queda per consol a n'aquést mon trapassé, ahont no s'hi pot está bé, es fe tots cuaique buñol y menjarló s'hi convé.

Per remato de s'histori, que vuy en día es més gran que una piña de coliflori, mes de quatre vos dirán: Aquí pau, y después, glo:ri. Però aixó son cansonetes qu'un pobre desgraciát pot canviá en dues pessetes. S'ha de dí, be en veritat: Aquí tam, después. . . . cañetes.

XIRRIS

ASSEMBLANSE

Un homo molt gastadó per sorti de certs apuros va demená quatre duros a un amic estoviadó.

Aquést estret los tenia, y li vá caure cohuent y com era inteligent li digué fent lletenia.

—A mi m'agrada deixa

dobbés a qui m'en demana cuánt sé que de bona gana molt prest los m'han de torná.

—Pués deixamen y acabam.

—¡No recentas mil pussetas! No vuy perda vint pessetas amb aquést témps que passam.

Una pregunta et fare y si t'hem saps contestá en seguida et vaitx a dá, tot cuant haguís de masté.

Contesta si no ets mol dú, a lo qu'et vuy demená, ¿gamb qu'es qu'es pot assemblá un grandió avenc amb tú?

—Amb aixó som des més dú.

—Idó t'ho vaitx a indicá: «En que si hey ván a tirá un centim, no el vehuen pus».

PEP NOV

Desde Francia

(Auténtica y emocionante carta que desde Francia nos manda nuestro hecatómbico y celeberrimo colaborador señor Urbano Rosselló acerca de los últimos combates que él ha sufrido por allí).

Domingo 25 de Agosto —Que bien dijo Rusiñol cuando dijo que Mallorca era la «llla de la calma» porque efectivamente comparando Mallorca con Francia es un paraíso terrenal. Por aquí por la cosa más insignificante le rompen a uno la fé del bautismo después que le han hecho mal bien todo el sandunguero cuerpecito.

Ayer sin ir más lejos escribí dentro un escusado un verso dedicado a los aliados que dice:

*Si las armas os diesen la victoria,
por tanto vencedor ¡Que poca gloria!
Pero si por contrario hay quien os venza,
para tanto vencido ¡¡Qué venganza!!!*

y cataplúm, un francés que lo vió sin pedirme explicaciones ni preguntarme si había almorzado, de un manotazo me rompió el sombrero junto con el cacho de cuerpo mio que lo aguantaba. Estoy hecho una lástima, pero según parte del facultativo que me asistió, en un tres y no nada estaré en condiciones de seguir escribiendo versos, pero cá, un escalivado vale por ciento.

26 del mismo.—La nota que el Gobierno español ha eniado al de Alemania a causado a los franceses una impresión tragi-espeluznante. Hubo un organillero callejero que dió un grito de: ¡Viva Maura! y un cobrador de tranvías le tiró la cartera con todo el dinero a la cabeza. Ya veis el genio que gastan los franceses.

En el hospital me asiste una dama de la Cruz Roja que es tan guapa que es capaz de tirar de espaldas al mas encorvado del mundo por eso en cuanto salga del hospital escribiré al primer escusado que encuentre un verso apostrofico (1) que poco más o menos diga:

(1) Ese apostrofico es un apóstrofo, a la gramática ¿Verdad que sí?

*Los franceses tocan el violón
y están haciendo esfuerzos titanes
más cuando quieran los alemanes
bailará hasta San Pascual Bailón.*

y así es fácil que algún francés de esos tan brutos que andan por ahí me rompa la crisma lo que sufriré con gusto por volver ser asistido por una dama tan guapa como la que me asiste.

27 de idem.—Por ahí hay quien dice que España se meterá con el lío mundial pero yo digo que *pempis y ca barrete. Aquella non capis muscas* diria un latin: las moscas no pueden pelear con las águilas y ya está dicho todo. Hoy hace mucha calor; el termómetro de cada día sube más; claro, viendo como suben las subsistencias el termómetro también quiere subir por no ser menos.

28 del corriente.—Hoy he tocado el dos del hospital porque no voy de peras. Mirando la cara bonita de mi enfermera la he cogido de una mano y a igual que si fuera la Inés del Tenorio la he dicho:

*No es verdad ángel de amor
que en este apartado hospital. . . .*

y no me ha dejado terminar porque me ha pegado

*. . . . un reveso con furor
y, la verdad, me ha hecho mal.*

Seguiré contando anécdotas si no muero a resulta de alguna bofetada de esas que se dan voluntariamente y se cojen involuntariamente.

URBANO ROSSELLÓ.

NOTA INTERESSANT

Aquesta setmana acaba sa publicació d'es folletí titulat *Margalida* que publicavem semanalment.

Totas aquellas personas qu'el tenguiquen sensé, y que desitjin tenirló encuadernat poden entregarló, es sollerics a sa nostra redecció, es palmesanos an en Bartomeu Tomás, Bosch, i.º, y tots es qui visquin pes pobles an es nostros Corresponsals, els quals se cuydarán d'enviarlós.

A més, amb permis de s'autó, sa redecció d'EN XERRIM, ha fet una tirada especial de sa dita novetleta *Margalida*, la cual destinarem a sa venta, venguent cada *Margalida* a nes simple preu de UN REAL.

Ala idó, memorias per s'emperadó de la China, y una estirada an es bigots del Kaiser. Amics vostros

SA REDECCIO

De sa Regió

D'ESPORLAS

¡Alabat sia Deu! Es lloros esporlarins han agafada sa seua destrampada ploma per dirnos quatre desberats, acompanyats per insultos grossés, propis de carretés, d'aquets que creuen més amb una copa d'anissat que no amb una lissó d'Urbánidat. Per principi los veng a dí que si ells a mi me

DE ALGADA

consideran un esportista, jo los consider a ells com a sa flo de sa barbarie mallorquina.

Ets lloros, son uns tios caciquils, que volen assé ets amos de Esporlas; volen que tothóm passi per baix d'ells...

En tronxo de col o sten es lloros, deya que noltros en sa resenya d'es toros los alabaven; ara diuen que no los alabaven...

Jo no tenic sa costum de tira sa pedra, y amagá a sa ma. Si ells volen sebre qui som que passin a Sólle, y qu'heu demanin a sa Redacció d'EN XE. RRIM...

Jo parlaré y xerraré tan fora de demunt aquestas columnas qu'en sentirá tothóm, y tothóm sebrá qui son es lloros esportarins...

Referent a lo de si en David va vensa es jigant Goliat, devem dirvos qu'en David, sabla al menos manetja sa passetja...

En cuant a si jo intent omplir-me sa panxa de tronxos de col, los dec di qu'aquesta mercancia está reservada an es lloros.

¡Adiós foramiquetas, afamats y apassionats serrins des renou! ¡Adiós moneyots falsos modernis! ¡Adiós!

MANAGUETA

En lo referent an es derré article publicat an aquest setmanari, amb referenci a sa palada de Cór Jaume de sa Carr, dec di, qu'es falsa sa veu que corre de que jo sigue s'autó des dit article...

Que consti que no som s'autó des dit article, malament pèsigue a certas personas y en especial an aquella fabricante tan guapa, las cuales han fet corre sa tal bola per posarme malament en certa casa.

JUAN GURRIÓ

DE BINISALEM

Dijous passat vengué an aquest poble un carrreté que condhia un soberbiós cavall, que segons informes prosedía d'Esporlas. Cuant v'assé a sa plassa de sa Constitució vulgo Cortera s'aturá per complir un d'es seus devés...

Recorregueren tot aquell contorn essént precis tocá sa baula d'una casa que secreyan qu'hey serian, y en sa gran modestia s'aixecaren y los servirán algo amb un ribell, al cual amb una moscatjada el fé trossos, lo que v'assé pagat per aquell bon carrreté.

Después discutiren sobre sas obras municipals y aquell estern digué que a un poble tan adelantat amb so comers, es extrañ que no hey hague tan sols una font per abastir es poble, a lo que contestá es s'ubjecta que l'acompanyava...

JO MATEU

Ara que vé s'ivern seria hora de fé pensá an es nostro digníssim Ajuntament qu'encara que tothóm calli, y ningú digui rés, mos sap molt de greu s'havé de passá un altre any a las foscas, y en aixó heu veim segü, enossé qu'el senyó Rectó usant es dons de Ministre de Jesucrist, mos posi a demunt aquést poble...

DE FELANITX

Sa festa de Ca's Concos, no té cap cosa de notá mes que sa pujada a s'arbre. Figuravós que sa célebre pujada a s'arbre comensá a las 3 des capvespre, comensánt a pujá un, qu'arribá a s'altura de dos homós y encara perque un li feya ajuda, pero enseguida qu'aquest no li arribá, es pujadó comensá a devallá en mes velocitat...

Llevó arribá es segón, y casi no el coneguerm perque arribá amb sa boca plena de pols de carretera, y comensá a pujá amb ajudas de cordas, y amb un padás anava llavan es sabó d'es palo, y llevó traguentés grapedes de pols la tirá pes palo, pero com que feya vent, tota caye a demunt ets espectadós, pero apesá de tants de procediments no conseguí rés, tornant devallá.

Llevó si presentá un tercé, y fent lo mateix que s'altra arribá a mitjant lloc, pero no poguent més li feren ajuda amb un palo pijant-li a sa planta des peu, però llenegá, y baixá com ets altres.

La jent cansada, aná es ball, ahónt an es só d'una orquesta composta d'una guitarra y un violí, se divertiren.

Es CORRESPONSAL

De Felanitx hem rebut un extens escrit en defensa a un publicat an es n.º 66. Com no dú es «Conforme» d'es nostro Corresponsal felanitxé no podem donarli publicidat. — N. de R.

DE BUNYOLA

Cartá qu'enviá s'afloa a n'es seu anemorat soldat de Caballeria.

«Apresiado Cuan: agafa la ploma para desirte que é rebudó tu carta y cuando la som lliexida veo que ia estás bueno del batúdo que pegastes del caballo y sabrás que no te escrito más presto porque estoy malalta i tengo esdenga pero ia estoy mecor porque hoi tengo de comer una sopa fasa porque encara no puedo comer sopas de pano de blat porque me farian mal a la panxa. De lo que me dises que te sabe mucho greu no poder venir a la festa io consentó a no verla ni a ponerme un vestido nuevo que me han feto con unos entradores y con unos trasparentes color de la flor de ortensi y por todo el rado unas rovas que diuan ven y ven. Mira Cuan d'es meu co tanto tu como io no veremos las festas de sant mateu porque me parese que encara estaremos enfermos pero ya nos divertiremos un día si dios quiere. Sabrás que ia no tenemos el niño que mi madre era la dida i estoy muy contenta porque ia no l'an gronsaré mas.

Sin más por hoi muchas memorias de parete de Magdalena o sea tu cuñada pot ser i d' mi madre lo mateix i tú recibirás muchas ba-

sadas de tu afloa que siempre pensa en tu i lo soi.

PAIKEDIS JASTELL.

Adios carta venturosa con ventura mas que io, que ten vas a verme novio, cosa que no puedo io

Per sa copia

UN JERONI MATEMOIXOS

DE MANCÓ

Per aquí tenim una colecció de beatas qu'es sa gent mes rara des poble. Es diumenjes y festas, no be han acabat de diná, deixen s' escurada per aná a enrevoltá taula ahónt s' entretenen lletjint es libre de coranta fuyes fins que sa fosca los treu d'allá.

An aquestas taulas se sol jugá a la trenta una o a pareyas, pero si los convé també sa prova es set y mitx.

Un-qué no estiga al corrent de lo que son aquestas cassoletas se creurá que sas concurrentes hey assisteixen per passá el rato, pero, no hey ha tal cosa: allá se juga per s'interés y a vegadas amb un decapvespre se perden sis y set pessetas y per amunt.

Aixó no tendria res de particulá si se tractás de personas acomodades, que may los fa falta una pesseta, pero moltas d'aquestes beatas lo que perden allá, heu han masté per fé bolli s'olla y dá menjá a s'homó y a nes bigarnius.

NEY-NEY

(Continuara)

DE FORNALUTX

Haguent vista sa ressenya qu' «Un fornaltuxenc» fé referent a sas festas d'erreras celebradas an aquest poble venc a dí:

En primé lloc diu que sas festas resultaren molt magres. Pues jo trop qu'ell será es magre, perque jo vaix trobá que tothóm aná llarc de tot, apesá de qu'estem en témps de guerra. Basta dí que a una casa d'aquest poble es dilluns des dilluns, encara vaix veura una torredora plena de reccions de porsella que vaix suposá no las s'havian poguda acabá durant sas tres festas, y aixó no es aná magres.

Diu que sas fredinas molt d'orgullo y pocs novios. Pues jo trob que v'assé tot lo contrari referent a s'orgullo, avuy no es com un témps qu'es bancs des redondel des ball s'omplian de fredinas de sas casas de més valia y ballaven mateixas una a derrera s'altre y a vegadas dues o tres pareyas amb un pic y se disputaven es puestos de més ostentació perque las vessen, y ara sas fredinas s'amaguen y moltes no volen ballá.

Y an aixó jo no li donc es tó d'orgullo.

Y encuant a nes novios hey hagué es que antes de ses festas hey havia, pero tampoch fan lo que feyen a n'aquell témps, que perque fossen vits se presentaven a una taule, compraven confits, caramellos y altres herbas per regalá a sa novia se mocadorada, ademés des que tiraven a ses que ballaven en mitx des redondel, tot per demostrá se ostentació, y per fer de Pera Mateu, y are es tot lo contrari, si es novio fá algún regalo de dulces a se novia, l'hey entrega com a de amagat, y a la má, aixó no es tampoc orgullo.

UN DE SA VORERA.

(Sguirá)

XERRIMADES

Sa corren veus, de que varios capitalistas sollerics, volen fé de cert local un improvisat cine, y an es témps qu'an a quest si representin sas mes importants películas, construhí un espayós teatro a fi de tant podé fé cine com comedis, zarzuelas, etc. etc.

Se diu qu'es cine anirá amenissat per una nutrida orquesta.

Noltros com a bona gent, posám a disposició d'es dits senyós es nostros incondicionals servicis per lo que s'oferesca.

Sas criades felanitxeras que tenim a Sólle, van tan disgustades que en sabem algunas

que sen volen aná a servi a un altre pres-to.

Tot aixó es perque duen molta festetjera y diuen que per Sólle es joves van molt frets y poc casadisos.

¡Per amor a Deu atlotas! Teniu un poc de paciencia, que en acabarsé sa guerra totas vos casareu.

Sa festa de s'Alqueria d'es Conte aná de primera.

Molta concurréncia, molta iluminació y molta alegría.

A La Económica, una venta extraordinaria. Ets aguiats y jelats, com sempre: boníssims.

No obstant tot hagués anat com una seda sinó fós per una brega qu'hey hagué entre dos individuos, la cual acabá en sanc.

Heu sentim vivament.

Mes no pas-am sense felicilá ets organisadós, y desitjarlos que puguin fé moltas festas com aquestas.

Qu'aixi heu vejem.

Desde que sas gitanes posaren peu per dins Sólle, espàrjint sa bona ventura a tothóm que los dave sa bona moneda, han aumentat un vuitante per cent es locos.

Ni ha un, qu'habita pes carré Nou, qu'una gitana li va dí, que si cada vespre desde las dotse a la una sa seya a sa finestra amb camieta, cuant cumplís un any que fés aixó, li vendria una fortuna inesperada.

Lo cert és, qu'es betsol s'ho aficá a dins sa testa, y cada vespre el poren veure de las dotse a la una prenguent el fresco amb camieta.

Ara com ara, son tres qu'han prés un susto mortal.

No s'han registradas defuncions d'ets efectes, a Deu Gracies.

Per devora es camí de sas Argilas s'altra día hey ocurri una sensible desgraci. Nada menos que per aquells andurrials un homo tengué sa desgraci de mori aufegat.

Peró lo mes original des cas, es que, no caigué dins cap siqui, ni pou, ni sefereix, ni dins cap lloc que fés oló d'aigo, sinó que pegá de morros per mitx de sa carretera, y com allá hey ha tanta de pols a l'instanc el tapá morint an es dos minuts.

Una veyá que sa tayava es mostatxos amb unas estidoras, sen temé y posant es crit an el cel y sas comes enterra acudi an es lloc de sa catastrofe, seguida de tres hortoláns, els quals amb aixadas y caviláncs lograren treurerlo sense vida.

Enviám es nostro més sentit pésame a sa familia de sa víctima y llevó moltas expresión an el senyó Alcalde.

A dins es busson d'EN XERRIM hem trobat aquesta poesia que gustosos publicam.

Un ombre que estaba muigrassó
caió y se rompiola barrica
yun Medicoledijo que
notenia de vergoña una mica
iaquel qu'era goloso
le dijoaquel otro que aquel hera
un asno y semurió aquel rabioso.

UN POETA MODERN.

Y en efecte tots es poetas moderns son d'un mateix calibre.

Tenda de mobles

GUIEM CALVO

Carré de sa Rectoria, 16 - SOLLER

Tallé de fausteria y mobles

Mobles de maderas sanas, fabricats en tal Tallé. També fan de lo més bé portas, somiers y persianas. Heu fan tot de lo milló.

Baratura y perfecció.

SOLLER. Tip. Moderna de Calatayud y C.